

ΚΑΘΟΛΙΚΟΤΗΤΑ-ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η δωρεάν, ισότιμη και καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας όλων των πολιτών είναι τα βασικά και ουσιώδη αξιακά χαρακτηριστικά όλων, σχεδόν, των ολοκληρωμένων συστημάτων υγείας που αναπτύχθηκαν στην Ευρώπη με αφετηρία το σύστημα υγείας της Μ. Βρετανίας (NHS) το 1948.

Υπάρχουν τρεις όροι-προϋποθέσεις υλοποίησης αυτής της μεγάλης δημοκρατικής μεταρρύθμισης. Η επιστημονικά τεκμηριωμένη αναγκαιότητα και η συνεχής επανανοηματοδότηση της καθολικότητας σε κάθε εποχή αποτελεί τη νομιμοποιητική βάση για την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και την συμμετοχή των πολιτών στην υλοποίησή τους. Κοινωνικά απαίτηση για βελτίωση των συνθηκών υγείας, την αντιμετώπιση των ασθενειών και τη διασφάλιση πρόσβασης των πολιτών σε αναβαθμισμένες ποιοτικές και δωρεάν υπηρεσίες υγείας. Πολιτική βούληση και ικανότητα υλοποίησης μεγάλων μεταρρυθμίσεων.

Το σύστημα υγείας της Μ. Βρετανίας (NHS) αλλά και το Εθνικό Σύστημα Υγείας της χώρας μας είναι δυο χαρακτηριστικά παραδείγματα στα οποία υφίστανται και λειτουργούν και οι τρεις προϋποθέσεις. Για τη Μ. Βρετανία το σύστημα υγείας αναβαθμίζει συνολικά τις υπηρεσίες και από καθαρή ιδιωτική υπόθεση μετατρέπει την υγεία σε κοινωνικό αγαθό που παρέχεται δωρεάν βελτιώνοντας εντυπωσιακά τους δείκτες υγείας. Ταυτόχρονα, αναγνωρίζεται ο ρόλος και οι θυσίες του λαού στη νίκη κατά του αυταρχισμού. Η οργάνωση και λειτουργία του NHS παίρνει ένα ουσιαστικό και συμβολικό χαρακτήρα.

Στον αξιακό πυρήνα της Δημοκρατικής Ευρώπης, η ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία των λαών, η κοινωνική ευημερία και ανάπτυξη συνδέονται άρρηκτα με την κατοχύρωση της κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής, την διεύρυνση των ανθρωπίνων κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων και την ανάπτυξη ισχυρού κοινωνικού κράτους. Τα ισχυρά συστήματα υγείας καθολικού χαρακτήρα, διαχρονικά υιοθετούνται από τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης και αποτελούν δομικό πυλώνα της δημοκρατικής διακυβέρνησης και του ευρωπαϊκού κεκτημένου, ενώ η ποιότητα ενός συστήματος υγείας αντανakλά την ποιότητα της δημοκρατίας.

Το Εθνικό Σύστημα Υγείας υιοθετεί τις βασικές αρχές του Αγγλοσαξωνικού μοντέλου που θεωρεί την υγεία κοινωνικό αγαθό και παρέχεται καθολικά, ισότιμα και δωρεάν, παρακολουθεί και εφαρμόζει τις οδηγίες του Π.Ο.Υ. και την διακήρυξη της ALMA ATA. Ταυτόχρονα, συμπυκνώνει και εκφράζει τον κοινωνικό και πολιτικό ριζοσπαστισμό της δεκαετίας του '70 για πλήρη απασχόληση, εργασιακά δικαιώματα, συμμετοχική δημοκρατία στα όργανα διοίκησης και αντιπροσώπευσης.

Θεωρείται η μεγαλύτερη και πιο πετυχημένη μεταρρύθμιση της μεταπολίτευσης. Πρότυπο ολοκληρωμένης θεσμικής παρέμβασης, καθολικής κοινωνικής απόδοσης και ισχυρής πολιτικής βούλησης και ικανότητας.

Λειτουργεί ως βασικός πυλώνας του κοινωνικού κράτους, εδραιώνει σχέσεις εμπιστοσύνης κράτους-πολίτη, θωρακίζει τους θεσμούς, δυναμώνει τη δημοκρατία.

Η οικονομική κρίση και πανδημία αποδυναμώνουν το Ε.Σ.Υ., μειώνουν τη χρηματοδότηση και τη στελέχωση με υγειονομικό προσωπικό, διευρύνουν τις ανισότητες κοινωνικές και γεωγραφικές και επιδεινώνουν τους ποιοτικούς δείκτες υγείας. Η πανδημία αναδεικνύει την αξία ισχυρών, δημόσιων συστημάτων υγείας αλλά και την αναγκαιότητα ανάληψης συντονισμένων δράσεων από κυβερνήσεις και επιστημονικούς φορείς καθώς και την απελευθέρωση χρηματοδοτικών εργαλείων για καθολική και ισότιμη προστασία των πολιτών όλων των χωρών. Η πανδημία αναδεικνύει και νέους υγειονομικούς κινδύνους συναρτώμενος με την διατάραξη των οικοσυστημάτων, την επιβάρυνση του περιβάλλοντος που ευνοούν μετάδοση των ιών από ζώα σε ανθρώπους. Βρισκόμαστε σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι στρατηγικών αποφάσεων για τα συστήματα υγείας τα οποία επιβάλλεται να αλλάξουν φιλοσοφία, αρχιτεκτονική, οργάνωση και λειτουργία. Η ενιαία υγεία σηματοδοτεί μια ολιστική προσέγγιση που εστιάζει στην υγεία ανθρώπων, ζώων και περιβάλλοντος. Η αρχιτεκτονική του συστήματος διευρύνει τις υποδομές και λειτουργίες της Π.Φ.Υ. και ενισχύει τον ρόλο και τις δομές δημόσιας υγείας επιδιώκοντας να διασφαλίσει υγεία και αξιοπρεπή διαβίωση για κάθε πολίτη. Η λειτουργία ενός νέου συστήματος περιλαμβάνει περισσότερη συμμετοχή των πολιτών, αποκέντρωση και οριζόντια διαλειτουργικότητα, συντονισμένες δράσεις και τεκμηριωμένες πολιτικές.

Η νέα καθολικότητα προϋποθέτει επανακαθορισμό της φιλοσοφίας και αρχιτεκτονικής του συστήματος υγείας και ισχυρή δημοκρατική νομιμοποίηση.